

**Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського**

КОЗАК Тетяна Сергіївна

УДК 378:7.012

**ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ
МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ
ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Вінниця – 2010

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Львівському науково-практичному центрі професійно-технічної освіти АПН України

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
Прусак Володимир Федорович,
Національний лісотехнічний
університет України,
завідувач кафедри дизайну, м. Львів.

Офіційні опоненти: доктор філософських наук, професор,
Рижова Ірина Станіславівна,
Запорізький національний технічний університет,
професор кафедри “Дизайн”, м. Запоріжжя;

кандидат педагогічних наук, доцент
Кіт Галина Григорівна,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського,
доцент кафедри педагогіки і методики початкового
навчання, м. Вінниця.

Захист відбудеться 26 травня 2010 року о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 05.053.01 у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського за адресою: 21100 м. Вінниця, вул. Острозького, 32, зала засідань.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (21100 м. Вінниця, вул. Острозького, 32).

Автореферат розісланий “24” квітня 2010 року

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

А. М. Коломієць

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність і доцільність дослідження. Якісне оновлення системи вищої освіти України зумовлює суттєві зміни у підготовці кваліфікованих фахівців і вимоги до якості їхнього навчання. Випускники вищих навчальних закладів (ВНЗ) мають стати професійно компетентними фахівцями, які творчо мислять і здатні працювати у різних напрямках обраної галузі. Дизайнерська освіта дає змогу формувати спроможність майбутнього фахівця до активного пізнання, високої культури та творчої діяльності у професійній сфері. Такі вимоги визначені Законами України “Про освіту”, “Про вищу освіту”; Національною доктриною розвитку освіти України; Постановою Кабінету Міністрів України від 20.01.1997 р. за № 37 “Про першочергові заходи щодо розвитку національної системи дизайну та ергономіки і впровадження їх досягнень у промисловому комплексі, об’єктах житлової, виробничої і соціально-культурної сфер”, “Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах”, Концепцією розвитку національного дизайну до 2010 року тощо.

На сучасному етапі в підготовці до професійної діяльності майбутніх дизайнерів недостатню увагу приділяють дипломному проектуванню, яке має виконувати інтегруючу функцію щодо всіх фундаментальних і професійно зорієнтованих дисциплін. Часто дипломні роботи мають формальний характер і не відповідають вимогам комплексного використання знань і вмінь у професійній діяльності сучасного дизайнера.

У практиці підготовки майбутніх дизайнерів багато хто з викладачів успішно формує творчі та наукові вміння студентів у процесі дипломного проектування, координує вивчений навчальний матеріал. Однак зазвичай професійна підготовка студентів недостатньо зорієнтована на системний розвиток дипломного проектування. Основними причинами цього є формалізм у підходах до вибору тематики та виконання дипломного проекту; недостатня увага до дипломного проектування як узагальнюючого та підсумкового етапу професійної підготовки; незначний обсяг часу, відведеного на опанування теорії та методики організування науково-педагогічних досліджень; невчасність викладання курсів із проблематики науково-дослідної діяльності студентів тощо. Наслідком такої ситуації є несформованість у студентів основних умінь і навичок наукового пошуку; незначний обсяг знань і рівень умінь із методики наукових досліджень тощо.

Це спричинило низку суперечностей між: можливостями дипломного проектування як засобу формування готовності майбутнього дизайнера до професійної діяльності та реальним станом підготовки і виконання дипломного проектування на практиці; сучасними вимогами до професійної підготовки майбутнього дизайнера та формалізованими функціями дипломного проектування на практиці; інтегративним характером професійної діяльності дизайнера та недостатнім рівнем інтеграції знань і вмінь студентів на етапі дипломного проектування у вищих навчальних закладах. Отже, виникає проблема розроблення нових підходів до професійної підготовки майбутніх дизайнерів у процесі дипломного проектування.

Важливий внесок у теорію і методику професійної освіти внесли В. Андрущенко, Г. Балл, І. Бех, В. Безрукова, А. Беляєва, С. Гончаренко, Р. Гуревич, Т. Завгородня, І. Зязюн, І. Козловська, А. Коломієць, В. Краєвський, В. Кремень, В. Луговий, В. Лутай, Н. Мойсеюк, Н. Ничкало, І. Підласий, В. Рибалка, В. Семиченко, С. Сисоєва, М. Сметанський, Г. Тарасенко, В. Шахов та ін. Формуванню готовності до професійної діяльності присвячені роботи Л. Кондрашової, Н. Кузьміної, В. Сластьоніна, О. Теплової та ін. Проблемами професійного навчання фахівців займаються О. Боднар, О. Джеджула, Т. Журавська, А. Чебикін. Проблемами дизайну опікуються такі науковці: В. Аронов, В. Глазичьов, О. Генісаретський, І. Герасименко, Н. Васильєв, В. Даниленко, Н. Ковешнікова, Є. Лазарєв, В. Медведєв, Н. Райлі та ін. В. Прусак обґрунтував організаційно-педагогічні основи підготовки майбутніх дизайнерів у ВНЗ України; О. Трошкін дослідив розвиток ініціативності майбутніх дизайнерів у процесі навчально-творчої діяльності; О. Фурса аналізує дизайн-освіту в мистецьких коледжах; професійне навчання майбутніх дизайнерів досліджували О. Боднар, О. Чебикін та ін.

Низка праць присвячена проблемам науково-дослідної роботи студентів у вищій школі (С. Архіпов С. Гончаренко, С. Єфремов, В. Кремень, В. Луговий, Г. Майборода, Н. Ничкало, Ю. Олександров), питанням методології та методики наукової творчості студентів (К. Горбунова, Є. Мегем, О. Трошкін,); взаємозв'язку навчальної та науково-дослідної роботи (Г. Кіт); раціонального управління науковою роботою студентів (Я. Олійник); досвіду організування наукової творчості студентів у вищих закладах освіти (Ю. Деордіца, О. Журавлева, О. Микитюк, Ю. Ехо); специфіки навчально-пошукової, науково-творчої та науково-дослідницької діяльності (В. Андрєєв, О. Ануфрієв, Д. Войтюк, О. Дацишин, Г. Кловак, В. Колісник П. Підкасистий, І. Рижова). У цьому контексті розглядали питання творчої особистості Г. Балл, Б. Брилін, В. Гладких, В. Рибалка, С. Сисоєва, О. Тарасова.

Аналіз психологічної, педагогічної та методичної літератури з проблеми дослідження, а також практики роботи у ВНЗ засвідчив, що, незважаючи на вагомі результати досліджень, поза увагою дослідників залишилися важливі питання теоретичних і методичних аспектів професійної підготовки майбутніх дизайнерів у процесі дипломного проектування. Враховуючи актуальність означеної проблеми, її недостатнє теоретичне опрацювання та практичне впровадження, темою дисертаційного дослідження нами було обрано ***“Дипломне проектування як засіб формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності”***.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до тематичного плану науково-дослідних робіт Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти АПН України “Науково-методичне забезпечення якісної підготовки кваліфікованих робітників в умовах регіоналізації професійно-технічної освіти” (РК 0107U000136) та науково-дослідних робіт Національного лісотехнічного університету України “Формування регіонального соціокультурного середовища, обґрунтування ступеневої дизайн-освіти, розробки теоретичних і практичних основ дизайну меблів” (протокол №12 від 31.05.2000 р.).

Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти АПН України (протокол № 10 від 28.12.2006 р.) й узгоджено у міжвідомчій Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології в Україні (протокол №4 від 27.04.2007 р.).

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити педагогічні умови формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності засобами дипломного проектування.

Відповідно до мети та гіпотези визначено основні **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати ключові поняття дослідження та формування готовності до професійної діяльності майбутніх дизайнерів у процесі дипломного проектування як педагогічну проблему.

2. Теоретично обґрунтувати педагогічні умови формування готовності до професійної діяльності майбутніх дизайнерів в процесі дипломного проектування та розробити модель формування цієї готовності.

3. Розробити методику формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності у процесі дипломного проектування, конкретизувати критерії та рівні цієї готовності.

4. Підготувати методичні рекомендації та навчальні матеріали з проблеми дослідження та експериментально перевірити ефективність методики на практиці.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах.

Предметом дослідження є педагогічні умови професійної підготовки майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах під час дипломного проектування.

Теоретико-методологічною основою дослідження є компетентнісний та інтегративний підходи до навчання; основні положення теорії управління, моделювання дослідницької творчості; положення наукової теорії пізнання щодо єдності діяльності, свідомості й особистості, а також теоретичні положення професійної педагогіки щодо концепції гуманізації та гуманітаризації освіти (С. Гончаренко, В. Кремень, Ю. Мальований, М. Сметанський, О. Сухомлинська); діяльнісний підхід до забезпечення розвитку особистості, опора на її самостійність і активність (Г. Іванов, Г. Костюк, О. Леонтєв, Н. Мойсеюк); інтеграції загальної та професійної освіти (М. Берулава, Р. Гуревич, І. Козловська, Ю. Тюнніков); особистісно спрямованого підходу до підготовки майбутніх фахівців (Б. Ананьєв, Г. Балл, І. Бех, І. Зимня, В. Рибалка, О. Савченко, І. Якиманська), зокрема дизайнерів (О.Боднар, В.Прусак, О.Фурса) та ін.

Комплексний підхід до вивчення проблеми зумовив застосування таких **методів дослідження**: теоретичний аналіз психологічної та педагогічної літератури дав можливість виявити стан досліджуваної проблеми у педагогічній науці; емпіричні методи використовували для порівняння та зіставлення різних поглядів на поставлену проблему; емпіричні методи свідчили про стан професійної підготовки у процесі дипломного проектування; вивчення документальних джерел дало змогу визначити стан проблеми у практиці вищих навчальних закладів; педагогічний експеримент був спрямований на виявлення умов виконання

дипломних проектів та апробацію моделі; анкетування, опитування, тестування; бесіду застосовували для виявлення стану практики та перевірки ефективності моделі; статистичні та математичні методи – для оброблення результатів педагогічного експерименту.

Організування дослідження. Дослідження проводили з 2003 р. по 2010 р. На першому етапі (2003–2005 рр.) проаналізовано філософську, психологічну, педагогічну, методичну літературу, необхідну для цього дослідження; вивчено стан практики допрофесійної діяльності у процесі дипломного проектування майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах; визначені та сформульовані мета, об'єкт, предмет дослідження, його гіпотеза, завдання, розроблено план дослідження. На другому етапі (2006–2007 рр.) розглянуто результати констатуючого етапу експерименту; визначені контрольні й експериментальні групи, проведено пробний етап педагогічного експерименту; апробовано шляхи реалізації моделі у вищих навчальних закладах України. На третьому етапі (2008–2010 рр.) експериментально перевіряли гіпотезу, апробацію методики підготовки майбутніх дизайнерів до професійної діяльності у процесі дипломного проектування; виконали контрольний етап експерименту; узагальнили результати експерименту і сформулювали висновки та практичні рекомендації; розробили методичні матеріали.

Експериментальна база. Дослідження виконували в Національному лісотехнічному університеті України, Черкаському державному технологічному університеті, Запорізькому національному технічному університеті, Харківській державній академії дизайну і мистецтв, Хмельницькому національному університеті. Різними видами пошуково-експериментальної роботи було охоплено 855 осіб, з них 725 студентів, 54 керівники практики і дипломного проектування, 37 роботодавців, 39 випускників.

Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягає в тому, що: *вперше теоретично обґрунтовано* педагогічні умови формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності у процесі дипломного проектування (виділення компонентів готовності до професійної діяльності в контексті компетентнісного підходу; виокремлення та інтеграція складових дипломного проектування; забезпечення взаємодії компонентів готовності до професійної діяльності та складових дипломного проектування) та *розроблено модель* формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності в процесі дипломного проектування; *удосконалено* науково-методичне забезпечення дипломного проектування майбутніх дизайнерів та *уточнено* функції дипломного проектування у професійному підготовленні фахівців; *дістали подальшого розвитку* структура професійної компетентності та зміст дипломного проектування майбутніх фахівців з дизайну.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що розроблено: *методику* формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності в процесі дипломного проектування; *міні-курси* з тематики дипломного проектування; *спеціальний курс* “Основи наукових досліджень у дизайні”, *методичні посібники та рекомендації* для студентів, керівників і суб'єктів дипломного проектування.

Наукові положення, навчально-методичні матеріали **впроваджено** у навчальний процес у Харківській державній академії дизайну і мистецтв (довідка № 03-274 від 28.04.2009 р.), у Національному лісотехнічному університеті України (довідка № 01-268 від 07.05.2009 р.), у Черкаському державному технологічному університеті (довідка № 882/01-06.01 від 27.05.2009 р.), у Запорізькому національному технічному університеті (довідка № 37-06/1788 від 28.05.2009 р.), у Хмельницькому національному університеті (довідка № 04-147 від 20.05.2009 р.).

Результати дослідження можуть бути використані у науково-методичному забезпеченні дипломного проектування; для складання навчальних програм; під час написання посібників та проведення науково-педагогічних досліджень тощо.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження обговорено на 12 наукових, науково-практичних, науково-теоретичних, науково-методичних і науково-технічних конференціях, у т.ч. шести *міжнародних*: “Проблеми професійного становлення молоді на основі духовно-моральних цінностей” (Вінниця, 2006), “Дизайн-освіта, 2009: сучасна концепція дизайн-освіти (Харків, 2009), “Шляхи розвитку духовності та професійної освіти в умовах глобалізації ринку освітніх послуг” (Вінниця, 2007), “Розвиток духовності та професіоналізму в умовах глобалізації” (Вінниця, 2008), “Засоби і технології сучасного навчального середовища” (Кіровоград, 2008), “Духовність як основа сталого розвитку сучасного українського суспільства: соціокультурний, еколого-економічний, релігійний і мистецький аспекти” (Львів, 2008); *всеукраїнських*: “Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти” (Херсон, 2008), II Всеукраїнський Педагогічний Конгрес (Львів, 2005), “Регіональні аспекти професійної орієнтації в умовах профільного навчання” (Львів, 2008 р.), “Сучасні освітні технології у професійній підготовці майбутніх фахівців” (Львів, 2007, 2008), 59-та науково-технічна конференція професорсько-викладацького складу наукових працівників, докторантів та аспірантів у контексті 135-ти річчя НЛТУ України (Львів, 2009 р.), а також на регіональних науково-практичних конференціях, звітних наукових конференціях і засіданнях відділу професійно-практичної підготовки Львівського науково-практичного центру ПТО АПН України, проблемних і науково-методичних семінарах, засіданнях кафедри дизайну НЛТУ України тощо.

Результати дослідження **опубліковано** у 18 одноосібних наукових і науково-методичних працях, у т.ч.: методичному посібнику, дев’яти брошурах із методичними рекомендаціями та навчально-методичними матеріалами, та семи одноосібних статтях у провідних наукових фахових виданнях. Загальний обсяг особистого внеску – 28,43 авт. арк.

Структура дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел із 201 найменування (із них 12 – іноземними мовами), 14 додатків на 82 сторінках. Повний обсяг дослідження – 305 сторінки (175 сторінки основного тексту). Робота містить 13 рисунків на 13 сторінках і 7 таблиць на 14 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, її актуальність, загальні методологічні й теоретичні підходи до розроблення проблеми, визначено мету, гіпотезу, завдання, об'єкт, предмет, та методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення дисертаційної роботи, висвітлено апробацію і впровадження результатів роботи.

У першому розділі – **“Теоретичні основи формування готовності до професійної діяльності майбутніх дизайнерів в процесі дипломного проектування”** – проаналізовано ключові поняття (готовність до професійної діяльності дизайнера, процес дипломного проектування), психологічну, педагогічну та спеціальну літературу, визначено місце дипломного проектування в розв'язанні проблеми формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності, висвітлено результати вивчення стану професійної підготовки майбутніх дизайнерів засобами дипломного проектування на практиці, викладено сутність та результати констатувального експерименту.

Дипломний проект є самостійним навчально-науковим дослідженням. Його мета полягає у виявленні рівнів загальнонаукової та спеціальної підготовки студента, його здатності застосовувати одержані знання під час вирішення конкретних проблем, схильності до аналізу та самостійного узагальнення матеріалу з теми дослідження. Це перетворює дипломний проект у важливий чинник професійної підготовки фахівця, здатний впливати також на становлення його особистісних цінностей. На основі проведеного аналізу наведені різні тлумачення терміна “дипломна робота” та “дипломний проект”.

Дипломний проект – вид кваліфікаційної роботи у формі завершеного самостійного інженерного розроблення об'єкта проектування (пристрою, системи, процесу тощо), що в процесі буде поєднано з розробленням певної функціональної частини (елемента, вузла, підсистеми, технологічної операції тощо), з урахуванням сучасного рівня розвитку відповідної галузі, досягнень науки і техніки та сукупності вимог (економічних, екологічних, ергономічних вимог, охорони праці та забезпечення життєдіяльності об'єкта проектування). Для успішного завершення процесу навчання важливе значення має правильний вибір теми для дипломного проектування. Правильним вважається вибір теми у тому сенсі, чи було враховано ступінь включення студента в наукову роботу, а також, чи застосовувався індивідуальний підхід до вибору теми.

Формування готовності до професійної діяльності та процес дипломного проектування – це два тісно пов'язані процеси: як за змістом, так і за компонентами. Якщо в основі ключового поняття “готовність до професійної діяльності” закладені вимоги компетентнісного підходу, то процес дипломного проектування як засіб формування такої готовності ґрунтується на засадах інтеграції всіх складових дипломного проектування. Під готовністю майбутніх дизайнерів до дипломного проектування ми розуміємо інтегративну якість, що відображає здатність особистості під керівництвом викладача організувати власну науково-дослідну діяльність у процесі навчання, і що складається з таких компонентів: творчих можливостей, компетентності, оволодіння технологією

наукового дослідження та викладу і захисту результатів наукового дослідження. Проблеми дизайну мають особливо важливе теоретичне та практичне значення для становлення цивілізованого суспільства в Україні, яке здійснює перехід до ринкової економіки, громадянського суспільства. Складність підготовки дизайнерів можна пояснити тим, що вони мають поєднувати у своєму навчанні компетентності трьох груп – мистецькі, конструкторські та технологічні – й уміло їх застосовувати.

У процесі констатувального експерименту нами визначалися найважливіші чинники, під впливом яких формується дизайнер як фахівець. З цією метою проводили інтерв'ювання респондентів (студентів, випускників і роботодавців). Підґрунтям для вдосконалення змісту підготовки фахівців до майбутньої професійної діяльності є освітньо-кваліфікаційна характеристика. Професійний інтерес студента є основою його майбутніх досягнень, тому особистісний смисл виконання ним дипломного проекту є важливим елементом готовності до професійної діяльності. Отже, ці два показники можна розглядати як інтегральні, та такі, що характеризують стан досліджуваного об'єкта. Вивчення стану підготовки майбутніх дизайнерів на практиці засвідчило, що в їхньому підготуванні до професійної діяльності недостатню увагу приділяють дипломному проектуванню, що має виконувати інтегруючу функцію щодо всіх фундаментальних і професійно зорієнтованих дисциплін.

У другому розділі – **“Педагогічні умови формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності в процесі дипломного проектування”** – обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності: виділення та розроблення компонентів готовності до професійної діяльності на основі компетентнісного підходу; виокремлення складових дипломного проектування на основі інтегративного підходу та їхньої інтеграції; забезпечення взаємодії компонентів професійної готовності та складових дипломного проектування з урахуванням впливу на результативність дипломного проектування суб'єктивних чинників.

Готовність до професійної діяльності фахівця певного профілю – складне багатокомпонентне поняття, що потребує в сучасних умовах опертя на компетентнісний підхід. Він є основоположним у формуванні готовності майбутнього дизайнера до професійної діяльності у процесі дипломного проектування. До компонентів готовності до професійної діяльності майбутнього дизайнера відносимо: мотиваційний, цільовий, змістовий, діяльнісний, аксіологічний, організаційний, креативний і результативний. Мотиваційний компонент готовності до професійної діяльності вважається сформованим, коли студентом визначені стійкі зовнішні та внутрішні мотиви професійної діяльності, пізнавальні потреби й інтереси, спрямовані на розвиток креативності; цільовий – якщо на основі компетентностей та освітньо-кваліфікаційних характеристик чітко визначені цілі професійної підготовки дизайнера загалом і для конкретних спеціальностей зокрема; змістовий – коли студент засвоїв визначені знання і коли забезпечена можливість їхнього розвитку в майбутньому шляхом самоосвіти; діяльнісний – якщо сформовані суто професійні вміння і навички, а також загальні,

зокрема роботи з сучасною комп'ютерною технікою; аксіологічний – у студентів сформовані усвідомлені загальнолюдські та професійні цінності; організаційний – коли фахівець спроможний вибрати оптимальний варіант управління собою та людьми у конкретних ситуаціях, спроможний організувати професійну діяльність; креативний – якщо студентові відомі основні загальні поняття творчої діяльності та створена можливість розвитку індивідуальності кожного студента; результативний – коли наявні знання й уміння аналізу уже здійсненої діяльності з метою фіксування її результатів і подальшого їхнього переоцінення.

Дипломне проектування моделює реальну професійну діяльність і не може обмежуватися науково-дослідною роботою чи суто прагматичними міркуваннями у виконанні дипломного проекту. Фахівець зорієнтований на єдність компонентів готовності у цілісність відповідно до вимог його професійної компетентності, а дипломник інтегрує відповідні складові дипломного проектування у цілісний дипломний проект; компоненти готовності започатковані з освітньо-кваліфікаційних характеристик; компоненти готовності до професійної діяльності відповідають стану “готовність”, а складові дипломного проектування – стану “формування готовності”.

Орієнтація на компоненти готовності майбутнього дизайнера до професійної діяльності є основою для структурування процесу дипломного проектування і виділення складових дипломного проектування: мотиваційної, цільової, змістової, діяльнісної, аксіологічної, організаційної, креативної та результативної. Мотиваційна складова, що забезпечує професійну мотивацію фахівця, формується загалом у процесі всього періоду навчання та цілеспрямовано – під час переддипломної практики. Цільова складова, забезпечуючи цілепокладання в професійній діяльності, визначає мету та завдання дипломного проектування. Змістова складова, формує професійні знання, пов'язана з тематикою дипломного проектування та відбором змісту дипломної роботи. Діяльнісна складова, що формує професійні уміння та навички, містить загальні вимоги до дипломного проектування, а також визначає структуру й етапи дипломного проектування. Аксіологічна складова, що забезпечує набуття професійних цінностей дизайнером, зорієнтована на загальнолюдські, національні та культурно-мистецькі цінності в контексті професії. Організаційна складова, що містить поняття самоорганізування й управління іншими у професійній діяльності, виконує двояку функцію: організування дипломного проектування керівником проекту та самостійну роботу студента. Креативна складова, яка забезпечує творчий розвиток особистості, – науково-дослідну роботу студента, а також творчу співпрацю дипломника та керівника проекту. Результативна складова, суть якої полягає у зовнішньому оцінюванні та самооціненні професійної діяльності, на етапі дипломного проектування містить оцінку та самооцінку, а також дає змогу коригувати результати дипломного проектування.

У дисертації виділено функції дипломного проектування у професійній підготовці майбутніх дизайнерів: формування методологічної культури і залучення студентів до наукових пошуків; формування професійної компетентності; індивідуальний підхід до розвитку творчих здібностей майбутніх

дизайнерів; розвиток навичок самостійної науково-дослідної діяльності; підтримка обдарованих студентів і надання їм можливостей творчого розвитку; формування потреби постійного оновлення та вдосконалення знань і вмінь; формування професійних і культурологічних ціннісних орієнтацій студента, а також умінь збирання, оброблення й усного чи писемного викладу й аналізу інформації. Для логічного об'єднання складових дипломного проектування в цілісний засіб підготовки до професійної діяльності ми обрали інтегративний підхід.

Процес інтеграції складових дипломного проектування відбувається таким чином: мотиваційна складова є первинним елементом дипломного проектування. В процесі формування до неї додається органічно цільова складова. Інтегративне поєднання змістової та діяльнісної складових ґрунтується на основі єдності професійних знань, умінь та навичок дизайнера. Аксиологічна складова інтегрується в умотивовану, цілеспрямовану знаннево-діяльнісну і доповнює її особистісним смислом. Організаційна складова переводить теоретично обґрунтовані знання та дії в практичну площину, а креативна – забезпечує можливості творчого розвитку і не допускає зведення дій до формалізму. Цілісність об'єднання складових дипломного проектування завершає результативна складова.

Сутність моделі визначається головною ідеєю, закладеною в основу її побудови. Модель дипломного проектування як процес формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності основана на базових положеннях, що лягли в основу її розроблення та впровадження.

Модель формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності під час дипломного проектування зображена на рис. 1.

У третьому розділі – **“Методика формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності в процесі дипломного проектування та її експериментальна перевірка”** – розглядали методику формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності в процесі дипломного проектування. Репрезентували спеціальний курс “Основи наукових досліджень у дизайні”, міні-курси з тематики дипломного проектування, методичні вказівки та рекомендації для студентів, керівників і суб'єктів дипломного проектування, а також результати формувального та контрольного експерименту.

Методика формування готовності до дипломного проектування визначається специфікою спеціальності, науковими та галузевими традиціями тощо. На основі педагогічних умов розроблено критерії сформованості компонентів готовності до професійної діяльності майбутнього дизайнера та відповідно до цих критеріїв конкретизовано рівні готовності до професійної діяльності майбутніх дизайнерів під час дипломного проектування.

Виявлено, що в процесі дипломного проектування студенти мають недостатню загальну і спеціальну підготовку до роботи, оскільки практично усі методичні рекомендації та вказівки щодо дипломного проектування стосуються оформлення, документації й процедури написання і захисту дипломного проекту.

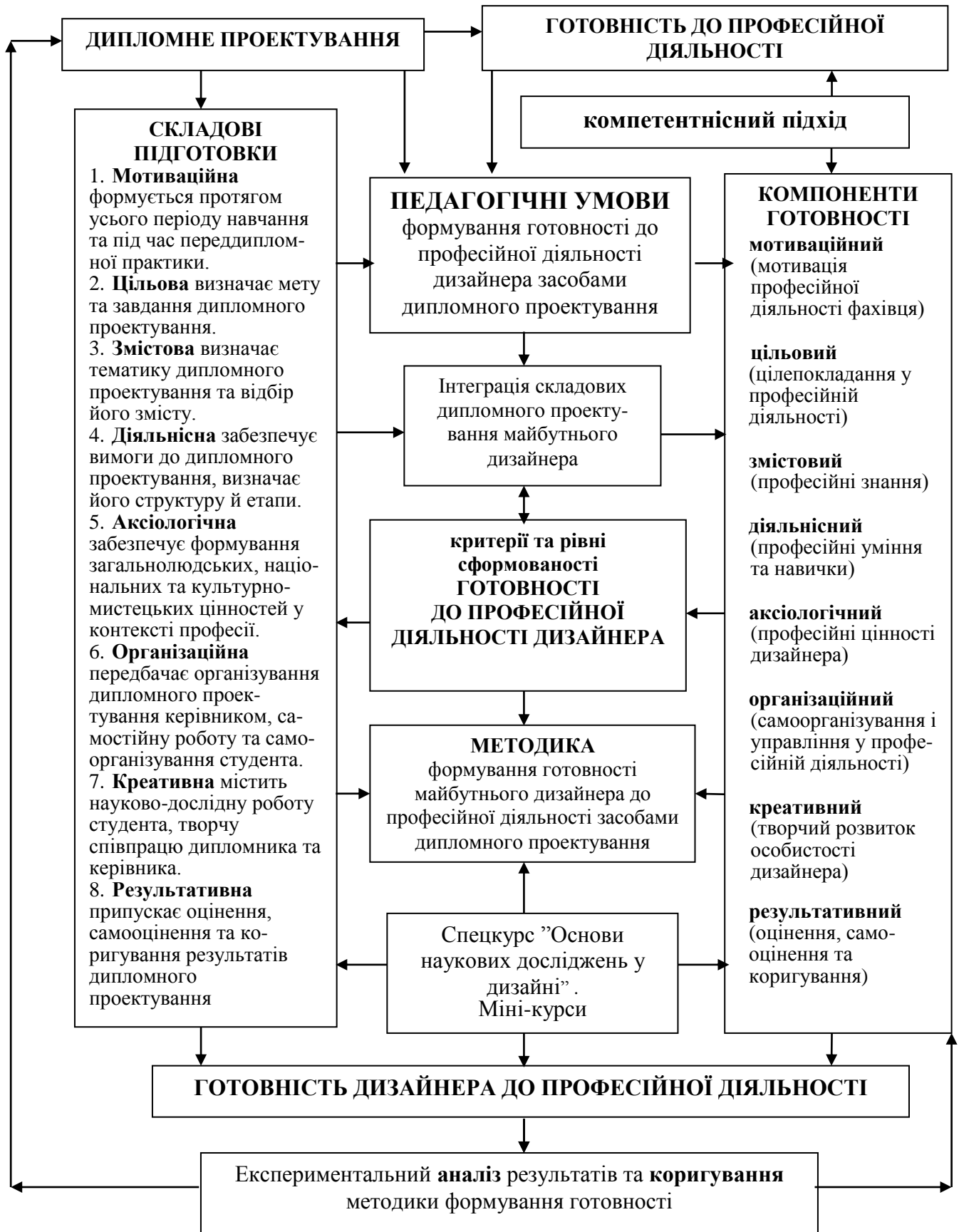

Рис. 1. Модель формування готовності майбутнього дизайнера до професійної діяльності під час дипломного проектування

Для розв'язання цих проблем розроблено: спеціальний курс “Основи наукових досліджень у дизайні”, міні-курси з тематики дипломного проектування, методичні вказівки та рекомендації для студентів, керівників і суб'єктів дипломного проектування. Етапи методики формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності в процесі дипломного проектування, що ґрунтуються на теоретично обґрунтованих педагогічних умовах, корелюють з традиційно визначеними етапами дипломного проектування, однак розширюють їх, уточнюють і акцентують професійну значущість.

Експериментальна перевірка гіпотези дослідження здійснювалася нами через аналіз чинників: 1 – впровадження спецкурсів для дипломного проектування та відповідних авторських міні-курсів підвищує рівень знань і вмінь студентів; 2 – спрямованість процесу дипломного проектування на забезпечення неперервного художнього й інженерного розвитку майбутніх дизайнерів та розвиток їхньої творчості сприяє підвищенню готовності до майбутньої професійної діяльності (рис. 2).

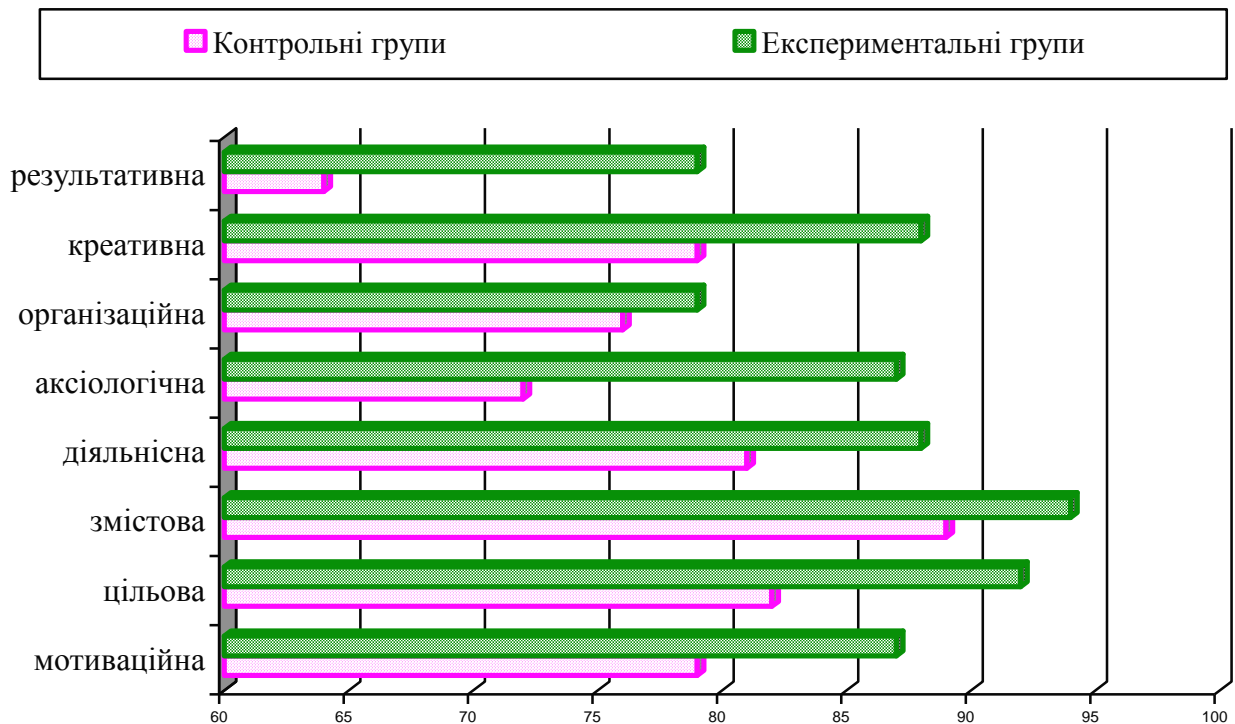

Рис. 2. Порівняння рівнів сформованості складових дипломного проектування

Рівень професійної компетентності визначали за допомогою спеціально розроблених завдань у період переддипломної практики. Якщо на початку останнього курсу рівень виконання завдань був майже однаковий у контрольній та експериментальній групах, то вже наприкінці переддипломної практики спостерігали його підвищення у студентів експериментальної групи. Про реальне зростання творчого потенціалу можна судити з того, чи змінюється кількість різних підходів до вирішення задачі. Авторський підхід до формування готовності

майбутніх дизайнерів до професійної діяльності під час дипломного проектування дає можливість перейти від критеріїв оцінення оформлення дипломного проекту до оцінення його наукової та практичної сутності.

Результати педагогічного експерименту засвідчили, що покомпонентне моделювання професійної діяльності у процесі дипломного проектування та комплексне використання компетентнісного й інтегративного підходів дають можливість підвищити роль дипломного проектування у формуванні готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності. За допомогою критеріальної матриці було проаналізовано результати захисту дипломних проектів у контрольній та експериментальній групах. Якісний аналіз став підставою для переконання, що на початку формувального експерименту рівень засвоєння знань у контрольній та експериментальній групах був майже однаковим.

Результати проведеного дослідження дають привід уважати, що вихідна методологія є правильною, мети досягнуто, поставлені завдання розв'язано. Це дало можливість сформулювати такі **висновки**:

1. У дисертації теоретично проаналізовано досліджувану проблему. Результати свідчать, що в науці та практиці значну увагу приділяли розробленню основ наукових досліджень і формальним аспектам виконання та нормативам оформлення дипломних проектів. Водночас не дістали систематичного й обґрунтованого висвітлення такі питання, як конкретизація функцій дипломного проектування в структурі професійної готовності фахівців. У дипломному проекті фактично втілено ті знання і навички, які студенти одержали на теоретичних і практичних заняттях зі всіх профільних навчальних дисциплін і у процесі роботи під час проходження практики в різних організаціях і на різних підприємствах. Формування готовності до професійної діяльності та процес дипломного проектування – це два тісно пов'язані процеси: як за змістом, так і за компонентами.

Доведено, що в основі ключового поняття “готовність до професійної діяльності” лежать вимоги компетентнісного підходу, а процес дипломного проектування як засіб формування такої готовності доцільно будувати на засадах інтеграції всіх складових дипломного проектування.

Уточнено термін “готовність майбутніх дизайнерів до дипломного проектування” як інтегративну якість, що відображає здатність особистості під керівництвом викладача організувати власну науково-дослідну діяльність у процесі навчання і включає такі компоненти: творчі можливості, компетентність, оволодіння технологією наукового дослідження та викладу і захисту результатів наукового дослідження.

Установлено, що організування науково-дослідної роботи студентів як педагогічну проблему розглядали в різних аспектах: від етапу її зародження, визначення її ролі й функцій у навчальному процесі, вимог до наукової діяльності студентів, форм і засобів стимулювання їхньої наукової творчості до періоду формування дослідницьких умінь майбутнього фахівця; органічного поєднання теорії та практики; введення нових курсів, спрямованих на підвищення якості дипломного проектування; вивчення й аналізу досвіду. Обов'язковою є інтеграція

змісту підготовки студентів до проведення наукових досліджень зі змістом загальної підготовки і видів практик, оскільки в них закладені основи для формування професійної готовності.

Виявлено, що в практиці різних вищих навчальних закладів дипломне проектування недостатньо зорієнтоване на систему формування готовності до професійної діяльності. Причинами такого стану є невиробленість єдиної концепції дипломного проектування студентів у вищих навчальних закладах; недостатня спрямованість змісту, методів і форм на творчий характер дипломного проектування; недостатня увага до узагальнюючого та підсумкового етапів професійної підготовки; суттєвий вплив на результативність дипломного проектування суб'єктивних чинників (особистість керівника, студента, умови конкретного ВНЗ тощо); незначний обсяг часу, відведеного на опанування теорії та методики організування науково-педагогічних досліджень; неузгодженість між структурними компонентами системи науково-дослідної підготовки студентів і брак ефективних засобів до стимулювання наукової діяльності.

У процесі констатувального експерименту засвідчено, що готовність дизайнера до професійної діяльності успішно формується під час дипломного проектування, якщо буде розроблене навчально-методичне забезпечення дипломного проектування з професії і відповідна методика його застосування. Результати одержано на основі використання критерію Аббе, а також конкретизованих критерій сформованості орієнтаційної основи діяльності (повнота інформації, самостійність пошуку необхідної інформації, правильність її використання тощо) та критерію сформованості професійних умінь та навичок майбутнього дизайнера.

Результати, одержані в процесі аналітичної роботи і констатувального етапу експерименту, корелюють між собою.

2. Теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування готовності до професійної діяльності майбутніх дизайнерів у процесі дипломного проектування: виділення та розроблення компонентів готовності до професійної діяльності майбутнього дизайнера на основі компетентнісного підходу; виокремлення складових дипломного проектування майбутніх дизайнерів на основі інтегративного підходу та їхньої інтеграції; забезпечення взаємодії компонентів професійної готовності та складових дипломного проектування з урахуванням впливу на результативність дипломного проектування суб'єктивних чинників.

Виділено компоненти готовності майбутнього дизайнера до професійної діяльності: мотиваційний, цільовий, змістовий, діяльнісний, аксіологічний, організаційний, креативний і результативний. Системотвірним чинником їх об'єднання обрано компетентнісний підхід.

Зорієнтованість на компоненти готовності майбутнього дизайнера до професійної діяльності є основою для структурування процесу дипломного проектування і виділення відповідних складових дипломного проектування: мотиваційної, цільової, змістової, діяльнісної, аксіологічної, організаційної, креативної та результативної. Процес інтеграції складових дипломного проектування забезпечується низкою послідовних кроків, а саме: мотиваційна

складова є первинним елементом дипломного проектування. В процесі її формування у неї включається органічно цільова складова. Інтегративне поєднання змістової та діяльнісної складових ґрунтується на основі єдності професійних знань, умінь та навичок дизайнера. Аксиологічна складова інтегрується в умотивовану, цілеспрямовану знаннево-діяльнісну і доповнює її особистісним смислом. Організаційна складова переводить теоретично обґрунтовані знання та дії в практичну площину, а креативна – забезпечує можливості творчого розвитку і не допускає зведення дій до формалізму. Цілісність об'єднання складових дипломного проектування завершає результативна складова.

У дисертації уточнено функції дипломного проектування в професійній підготовці майбутніх дизайнерів.

Модель дипломного проектування як процес формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності ґрунтується на базових положеннях, котрі стали основоположними в її розробленні та впровадженні, визначаючи оптимальний внесок кожної складової дипломного проектування у сформованість відповідного компонента готовності до професійної діяльності та підвищуючи роль реального внеску кожної складової дипломного проектування у відповідний компонент готовності до професійної діяльності. В процесі дипломного проектування моделюється реальна професійна діяльність шляхом попарної взаємодії компонентів готовності до професійної діяльності та відповідних складових дипломного проектування.

3. Методику формування готовності до дипломного проектування визначає специфіка спеціальності, наукові та галузеві традиції тощо. Етапи методики формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності в процесі дипломного проектування, що базується на теоретично обґрунтованих педагогічних умовах, корелюють з традиційно визначеними етапами дипломного проектування.

У дослідженні розроблено критерії сформованості компонентів готовності до професійної діяльності майбутнього дизайнера та відповідно до цих критеріїв конкретизовано рівні готовності до професійної діяльності майбутніх дизайнерів під час дипломного проектування.

Доведено, що студентам на етапі виконання дипломного проекту необхідні загальні і спеціальні курси щодо науково-дослідної діяльності та дипломного проектування. З цією метою розроблено спеціальний курс “Основи наукових досліджень у дизайні”, міні-курси з тематики дипломного проектування. Спеціальний курс “Основи наукових досліджень у дизайні” містить навчальний матеріал, який враховує специфіку науково-дослідної діяльності в дизайні. Така методика суттєво відрізняється від методики вибору тематики за готовим списком, а також від пропозицій студентами власних тем. Принципова різниця полягає у тому, що студенти мають можливість ознайомитися з ключовими питаннями та проблематикою галузі.

4. Доведено, що рівень якості дипломного проектування значно залежить від рівня навчально-методичного забезпечення теоретичних дисциплін і практик, а також від професійної спрямованості їхнього змісту. З цією метою розроблено

навчальну програму, спеціальні курси та міні-курси за тематикою дипломного проектування в дизайн-освіті, методичні посібники та рекомендації для студентів, керівників і суб'єктів дипломного проектування, які створили наукову та навчально-методичну основу для проведення формувального експерименту.

Експериментальний аналіз засвідчив, що вимоги до знань, умінь і навичок фахівця трансформуються до підвищення графічної та комп'ютерної грамотності, зростання самостійності, самодостатності, ініціативності та професійної компетентності, тому зміни вимог до фахівця потребують зміни змісту його підготовки.

Як засвідчили результати контрольного етапу, в експериментальній групі готовність майбутніх дизайнерів до професійної діяльності зазнала позитивних змін, що дає підстави вважати правильними вихідну гіпотезу, обґрунтовані педагогічні умови та методику. Одержані висновки сприятимуть розвитку теорії та практики дипломного проектування не лише дизайнерів, а й інших спеціальностей.

Результати дослідження можуть бути використані Інститутом інноваційних технологій і змісту навчання Міністерства освіти і науки України і Спілкою дизайнерів України з метою розвитку дизайн-освіти; вищими навчальними закладами, що готують дизайнерів, для дидактичного обґрунтування провідної ролі дипломного проектування у процесі професійної підготовки; педагогічними працівниками під час розроблення навчально-методичного забезпечення дипломного проектування у дизайн-освіті, зокрема у створенні навчальних програм, посібників і рекомендацій.

Водночас проведене дослідження звісно, не вичерпує всіх аспектів проблеми і не претендує на її всебічне розкриття. До подальших напрямів досліджень віднесено проблему підготовки майбутніх дизайнерів до дипломного проектування у контексті неперервної освіти та спеціальну підготовку до керівництва дипломними проектами.

Основний зміст дисертації розкрито в таких публікаціях:

Наукові статті у фахових виданнях:

1. Удод¹ Т. С. Інтеграція змісту базової професійної підготовки майбутніх дизайнерів / Тетяна Сергіївна Удод // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2007. — № 1. — С. 109—115.
2. Удод Т. Дипломне проектування у професійній підготовці майбутніх дизайнерів : постановка проблеми / Тетяна Удод // Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. — Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. — 2008. — Випуск 77. — Ч. 1. — С. 255—259.
3. Удод Т. С. Формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності у процесі дипломного проектування : експериментальний аналіз / Т. С. Удод // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики

¹ Примітка. Прізвище Удод змінено на Козак відповідно до свідоцтва про шлюб. Серія 1-СГ № 095374 від 28 вересня 2008 року

навчання у підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. нук. праць. — Випуск 16 / [редкол. : І.А. Зязюн та ін.]. — К. ; Вінниця : ДОВ “Вінниця”, 2008. — С. 458—465.

4. Удод Т. С. Підготовка майбутніх дизайнерів до науково-дослідної діяльності у процесі дипломного проектування / Тетяна Сергіївна Удод // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2008. — № 2. — С. 56—63.
5. Удод Т. С. Концепція дипломного проектування у професійній підготовці майбутніх дизайнерів / Т. С. Удод // Наукові записки : [зб. наукових статей Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова / уклад. Л. Л. Макаренко]. — К. : НПУ, 2008. — Вип. LXXII (72). — С. 219—228. — (Серія педагогічні та історичні науки).
6. Удод Т. С. Модель формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності у процесі дипломного проектування / Т. С. Удод // Педагогічні науки : зб. наук. праць. — Вип. 48. — Херсон : Видавництво ХДУ, 2008. — С. 358—364.
7. Удод Т. Проблема готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності в процесі дипломного проектування / Тетяна Удод // Педагогічні інновації : ідеї, реалії, перспективи : зб. нук. праць. — Вип. 11. — / [Ін-т педагогіки АПН України, Ін-т реклами ; ред. кол. В. М. Мадзігон та ін.]. — К., 2009. — С. 115—119.

Наукові статті в інших виданнях:

8. Удод Т. С. Формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності під час дипломного проектування: теоретико-методологічний аспект / Т. С. Удод // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. праць / за ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О. Г. РОМАНОВСЬКОГО. — Харків : НТУ “ХПІ”, 2008. — Вип. 17 (21). — С. 323—330.

Навчальні та методичні посібники, рекомендації, матеріали, програми, словники:

9. Удод Т. С. Підготовка майбутніх дизайнерів до науково-дослідної діяльності під час дипломного проектування : метод. рекомендації / Тетяна Сергіївна Удод. — Львів: НЛТУ України, 2006. — 28 с.
10. Удод Т. С. Модель формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності під час дипломного проектування : метод. рекомендації / Тетяна Сергіївна Удод. — Львів : НЛТУ України, 2006. — 28 с.
11. Удод Т. С. Формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності засобами дипломного проектування як педагогічна проблема : метод. рекомендації / Тетяна Сергіївна Удод. — Львів : НЛТУ України, 2006. — 28 с.
12. Удод Т. С. Готовність майбутніх дизайнерів до професійної діяльності в контексті компетентнісного підходу : метод. рекомендації / Тетяна Сергіївна Удод. — Львів : НЛТУ України, 2006. — 28 с.
13. Удод Т. С. Складові дипломного проектування у формуванні готовності до професійної діяльності майбутніх дизайнерів : метод. рекомендації/ Тетяна Сергіївна Удод. — Львів : НЛТУ України, 2006. — 28 с.
14. Удод Т. С. Шляхи формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної

діяльності та її науково-методичне забезпечення : метод. рекомендації / Тетяна Сергіївна Удод. — Львів : НЛТУ України, 2006. — 28 с.

15. Удод Т. С. “Основи наукових досліджень у дизайні” : проект навч. програми / Тетяна Сергіївна Удод. — Львів : НЛТУ України, 2008. — 16 с.

16. Удод Т. С. Дипломне проектування у професійній підготовці дизайнерів : метод. посібник / Тетяна Сергіївна Удод. — Львів : НЛТУ України, 2009. — 184 с.

17. Удод Т. С. Вибір теми дипломного проекту : міні-курси для майбутніх дизайнерів : метод. рекомендації / Тетяна Сергіївна Удод. — Львів : НЛТУ України, 2009. — 40 с.

18. Короткий словник студента-дипломника спеціальності “Дизайн” / [уклад. Т. С. Удод]. — Львів : НЛТУ України, 2007. — 20 с.

Козак Т. С. Дипломне проектування як засіб формування готовності майбутніх дизайнерів до професійної діяльності. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Вінниця, 2010.

У дисертації теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування готовності до професійної діяльності майбутніх дизайнерів у процесі дипломного проектування: виділення та розроблення компонентів готовності до професійної діяльності майбутнього дизайнера на основі компетентнісного підходу; виокремлення складових дипломного проектування майбутніх дизайнерів на основі інтегративного підходу та їхньої інтеграції; забезпечено взаємодію компонентів професійної готовності та складових дипломного проектування з урахуванням впливу на результативність дипломного проектування суб’єктивних чинників.

Виділено компоненти готовності майбутнього дизайнера до професійної діяльності: мотиваційний, цільовий, змістовий, діяльнісний, аксіологічний, організаційний, креативний і результативний. Системотвірним чинником їхнього об’єднання обрано компетентнісний підхід. Зорієнтованість на компоненти готовності майбутнього дизайнера до професійної діяльності є основою для структурування процесу дипломного проектування і виділення відповідних складових дипломного проектування. У процесі дипломного проектування моделюється реальна професійна діяльність шляхом попарної взаємодії компонентів готовності до професійної діяльності та відповідних складових дипломного проектування. У дослідженні розроблено критерії сформованості компонентів готовності до професійної діяльності майбутнього дизайнера та конкретизовано рівні готовності до професійної діяльності майбутніх дизайнерів під час дипломного проектування. Розроблено спеціальний курс “Основи наукових досліджень у дизайні”, міні-курси з тематики дипломного проектування.

Ключові слова: дипломне проектування, дизайн, майбутні дизайнери, вищі навчальні заклади, готовність до професійної діяльності.

Козак Т. С. Дипломное проектирование как средство формирования готовности будущих дизайнеров к профессиональной деятельности.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Винницкий государственный педагогический университет имени Михаила Коцюбинского, Винница, 2010.

В диссертации теоретически обоснованы педагогические условия формирования готовности к профессиональной деятельности будущих дизайнеров в процессе дипломного проектирования: выделены и разработаны компоненты готовности к профессиональной деятельности будущего дизайнера на основе компетентностного подхода; выделены составляющие дипломного проектирования будущих дизайнеров на основе интегративного подхода и их интеграции; обеспечение взаимодействия компонентов профессиональной готовности и составляющих дипломного проектирования с учетом влияния на результативность дипломного проектирования субъективных факторов.

Выделены компоненты готовности будущего дизайнера к профессиональной деятельности: мотивационный, целевой, смысловой, деятельностный, аксиологический, организационный, креативный и результативный. Системообразующим фактором их объединения избран компетентностный подход. Ориентация на компоненты готовности будущего дизайнера к профессиональной деятельности является основой для структурирования процесса дипломного проектирования и выделения соответствующих составляющих дипломного проектирования: мотивационной, целевой, смысловой, деятельностной, аксиологической, организационной, креативной и результативной. Процесс интеграции составляющих дипломного проектирования обеспечивается рядом последовательных этапов. В диссертации уточнены функции дипломного проектирования в профессиональной подготовке будущих дизайнеров.

Модель дипломного проектирования как процесса формирования готовности будущих дизайнеров к профессиональной деятельности построена на базовых положениях, которые легли в основу ее разработки и внедрения и дают возможность определить оптимальный вклад каждой составляющей дипломного проектирования в сформированность соответствующего компонента готовности к профессиональной деятельности, и направлен на повышение роли реального вклада каждой составляющей дипломного проектирования в соответствующий компонент готовности к профессиональной деятельности. В процессе дипломного проектирования моделируется реальная профессиональная деятельность путем попарного взаимодействия компонентов готовности к профессиональной деятельности и соответствующим составляющим дипломного проектирования.

Методика формирования готовности к дипломному проектированию определяется спецификой специальности, научными и отраслевыми традициями и т.п. Основные этапы методики формирования готовности будущих дизайнеров к профессиональной деятельности в процессе дипломного проектирования, которая базируется на теоретически обоснованных педагогических условиях, коррелируют

с традиционно определенными этапами дипломного проектирования, однако расширяют их, уточняют и акцентируют профессиональную значимость. В исследовании разработаны критерии сформированности компонентов готовности к профессиональной деятельности будущего дизайнера и, в соответствии с этими критериями, конкретизированы уровни готовности к профессиональной деятельности будущих дизайнеров во время дипломного проектирования.

Доказано, что студентам на этапе выполнения дипломного проекта необходимы общие и специальные курсы относительно научно-исследовательской деятельности и дипломного проектирования. С этой целью разработан специальный курс “Основы научных исследований в дизайне”, мини-курсы по тематике дипломного проектирования. Специальный курс “Основы научных исследований в дизайне” содержит учебный материал, который учитывает специфику научно-исследовательской деятельности в дизайне.

Разработана учебная программа, специальные курсы и мини-курсы за тематикой дипломного проектирования в образовании дизайнера, методические пособия и рекомендации для студентов, руководителей и субъектов, дипломного проектирования, которые создали научную и учебно-методическую основу для проведения формирующего эксперимента.

Результаты исследования могут быть использованы Институтом инновационных технологий и содержанием образования Министерства образования и науки Украины и Союзом дизайнеров Украины с целью развития образования дизайнера; высшими учебными заведениями, которые готовят дизайнеров, для дидактичного обоснования ведущей роли дипломного проектирования в процессе профессиональной подготовки; педагогическими работниками в разработке учебно-методического обеспечения дипломного проектирования в образовании дизайнера.

Ключевые слова: дипломное проектирование, дизайн, будущие дизайнеры, высшие учебные заведения, готовность к профессиональной деятельности.

Kozak T. S. The Diploma Projecting as a Means of Training Future Designers for Professional Activity. – Manuscript.

Dissertation for obtaining the scientific degree of Pedagogical Science Candidate, speciality 13.00.04 – theory and practice of professional education. – Vinnytsya State Pedagogical University named after Mykhaylo Kotsyubynski, Vinnytsya, 2010.

Pedagogical conditions of readiness for professional activity of future designers in the process of diploma projecting are theoretically grounded in the dissertation: are picked out and elaborated components of readiness for professional activity of future designer on the basis of competence approach; are picked out constituents of diploma projecting on the basis of integrative approach and integration; are provided integration of components of professional skills and constituents of diploma projecting taking into account subjective factor on effectiveness of diploma projecting.

Are pointed out components of professionalism of future designer: motivational, purposeful, semantic, activation, axiological, organizational, creative and effective.

They are selected on the basis of competence approach. An orientation on the components of readiness of future designer for professional activity is the basis for structuring the process of diploma projecting. In the process of diploma projecting the real professional activity is designed by pairing the components of readiness for professional activity and the proper constituents of the diploma projecting. In the research the criteria for formation of components of readiness for professional activity are developed and in accordance with these criteria, the levels of readiness are specified special course “Basis of Scientific Researches in Design”, the mini-course on diploma projecting are developed.

Key words: the diploma projecting, design, future designers, higher educational establishments, the readiness by professional activity.